HOA TRÚC ĐÀO

LOÀI HOA "ĐẸP MÀ ĐỘC"

V.N.

Trúc Đào (Nerium Oleander)

Trong các loài hoa thường gặp ở California, có một loài khá lạ đời: **trúc đào** (*Nerium oleander*). Lạ ở chỗ nó hội đủ gần như mọi ưu điểm mà một loài hoa có thể mơ ước: dễ trồng, chịu nắng, chịu hạn, xanh quanh năm, hoa nở từng chùm, màu sắc lại đủ kiểu từ trắng, hồng, đỏ cho đến tím phớt. Nó chẳng cần người ta chăm sóc

nhiều mà vẫn cứ tỉnh bơ sống khỏe. Đất khô? Không sao. Trời nóng? Càng tốt. Bị bỏ quên vài tuần? Nó vẫn xanh rì như muốn nói: "Các người cứ việc bận rộn, tôi tự lo được!"

Bởi vậy, trúc đào rất được ưa chuộng để trồng dọc theo xa lộ, công viên, sân vườn và những vùng khí hậu nóng. Ở California, đi trên freeway nhiều khi thấy hai bên đường những bụi trúc đào nối nhau thành từng dải dài. Mùa hoa nở, nhìn từ xa chẳng khác gì một bức tranh được ai đó quệt những mảng màu hồng, trắng, đỏ lên nền lá xanh.

Nhưng nếu chỉ nhìn vẻ ngoài mà đem lòng yêu ngay thì… coi chừng!

Trúc đào là một trong những loài cây *có độc tính rất cao*. Hầu như toàn bộ cây đều chứa các chất glycoside tim, đặc biệt là oleandrin, có thể gây ngộ độc nghiêm trọng nếu ăn phải. Nói một cách dân dã, đây là một cô nàng rất đẹp nhưng không nên… ăn thử để biết có ngọt hay không!

Cái chuyện "hoa đẹp mà độc" này làm tôi nghĩ đến tính tình con người. Có những người nhìn bề ngoài rất hiền lành, nói năng nhỏ nhẹ, ăn mặc lịch sự, gặp ai cũng cười. Nhưng rồi đến lúc giao tiền cho họ giữ hộ, hoặc nhờ họ giữ một bí mật, mới biết rằng… trúc đào còn dễ chơi hơn!

Dĩ nhiên, không nên vì thế mà trách oan trúc đào. Nó chẳng hề giả dối. Nó chưa bao giờ quảng cáo rằng mình là một loài rau ăn được. Trái lại, cái độc của nó đã được

khoa học xác nhận từ lâu. Người ta chỉ cần biết để tránh cho trẻ con, chó mèo hay những người tò mò quá mức tiếp xúc hoặc ăn nhầm lá, hoa, cành của nó.

Đáng nói nhất là trúc đào lại thuộc loại cây *càng bị bỏ bê càng có vẻ sung sướng*. Nhiều loài hoa khác phải được tưới nước đúng giờ, bón phân đúng liều, phải "nắng vừa đủ, gió vừa phải", nếu không thì giận dỗi, rũ lá, thôi ra hoa. Trúc đào thì không. Nó có vẻ mang triết lý sống rất California: *"Đời cho gì thì nhận nấy; miễn có mặt trời là được."*

Có lẽ chính vì vậy mà nó trở thành một trong những cây cảnh thích hợp cho vùng khí hậu khô nóng. Trong khi người chủ nhà ngồi trong nhà lo hóa đơn tiền nước, bụi trúc đào ngoài sân vẫn phơi mình dưới nắng, lá xanh bóng, hoa cứ nở tưng bừng.

Nhìn một bụi trúc đào lâu ngày, đôi khi tôi lại liên tưởng đến những người Việt tha hương. Sang một xứ lạ, lúc đầu ai cũng bỡ ngỡ. Khí hậu khác, ngôn ngữ khác, thức ăn khác, phong tục khác. Có người nhớ quê đến nao lòng. Có người tưởng rằng mình sẽ không thể sống nổi ở nơi đất khách.

Rồi năm tháng qua đi.

Người ta học cách thích nghi. Biết lái xe trên freeway, biết đọc thư của IRS, biết gọi điện đặt lịch bác sĩ, biết mua đồ ở Costco, biết than phiền vì tiền điện tăng, và biết rằng mùa hè California nóng đến mức không nên để chocolate trong xe.

Rồi một ngày nhìn lại, thấy mình cũng đã bén rễ.

Có lẽ cây cối cũng vậy. Trúc đào vốn xuất xứ từ vùng Địa Trung Hải và những miền nhiệt đới, cận nhiệt đới của châu Á. Đến một nơi khác, nó vẫn có thể bén rễ, sinh trưởng và trở thành một phần của cảnh quan địa phương. Nó chẳng cần phải quên quê cũ để thích nghi với quê mới.

Người Việt mình cũng có một chút "tính trúc đào" như thế.

Mang theo tiếng Việt, món ăn Việt, những câu ca dao, vài tập sách cũ, cái bàn thờ tổ tiên và ký ức về một dòng sông, một con đường, một ngôi chợ… rồi sống giữa một đất nước hoàn toàn khác. Ban đầu tưởng chỉ là tạm cư. Nhưng thời gian kéo dài, con cái lớn lên, cháu chắt ra đời. Cây đã mọc rễ.

Có khi chính mình cũng không biết rốt cuộc mình thuộc về đâu.

Trúc đào thì đơn giản hơn. Nó chẳng cần suy nghĩ chuyện "bản sắc". Đất nào hợp thì mọc. Nắng nào có thì hưởng. Mùa nào đến thì nở hoa. Không triết lý, không than thở, không viết hồi ký.

Chỉ có một điều khá buồn cười: *cây độc mà hoa lại đẹp*.

Phải chăng thiên nhiên muốn nhắc con người rằng cái đẹp và cái nguy hiểm đôi khi vẫn có thể ở chung một chỗ?

Một bông hoa đẹp không có nghĩa là có thể hái ăn. Một người nói chuyện dễ thương không có nghĩa là có thể giao hết tiền bạc. Một cuốn sách bìa đẹp không có nghĩa là nội dung hay. Một chai rượu có nhãn thật sang cũng chưa chắc uống vào thấy ngon. Và một lời khen ngọt ngào đôi khi cũng chẳng khác gì… một nhánh trúc đào đang nở hoa.

Nhưng nếu biết giữ khoảng cách đúng mức, trúc đào lại là một người bạn rất dễ thương của cảnh quan.

Nó cho ta bóng xanh, cho ta những chùm hoa rực rỡ, chịu được nắng hạn, lại chẳng đòi hỏi nhiều. Chỉ cần nhớ một điều căn bản: *ngắm thì được, sờ thì cẩn thận, ăn thì tuyệt đối không.*

Có lẽ đó cũng là một triết lý sống không tệ.

Trong đời, có những thứ rất đẹp nhưng không thuộc về mình. Có những người rất đáng yêu nhưng chỉ nên làm bạn. Có những chuyện rất hấp dẫn nhưng tốt nhất đừng thử. Và có những thứ chỉ cần đứng xa một chút, nhìn bằng đôi mắt thưởng ngoạn, thì cái đẹp của nó sẽ trọn vẹn hơn nhiều.

Trúc đào đứng bên đường, hoa vẫn nở.

Nó chẳng biết mình độc. Hoặc biết mà chẳng quan tâm.

Còn chúng ta, những con người vốn hay tò mò, hãy cứ thưởng thức vẻ đẹp của nó bằng mắt. Bởi trong thế giới này*, không phải cái gì đẹp cũng nên đưa vào miệng — và không phải cái gì đưa vào miệng rồi cũng còn cơ hội để kể lại cho người khác nghe.*

Thế nên, gặp trúc đào, cứ ngắm hoa.

Và nhớ… *đừng ăn!*

Trúc đào khoe sắc bên đường,
Hồng tươi mà chứa nỗi thương độc mình.
Đẹp xinh chẳng dễ trao tình,
Ngắm hoa chớ hái, giữ mình bình an.